

På veg mot auka regional ubalanse?

Finnst det gode svar på korleis vi
kan motvirke sentralisering
og sikre regional vekstkraft?

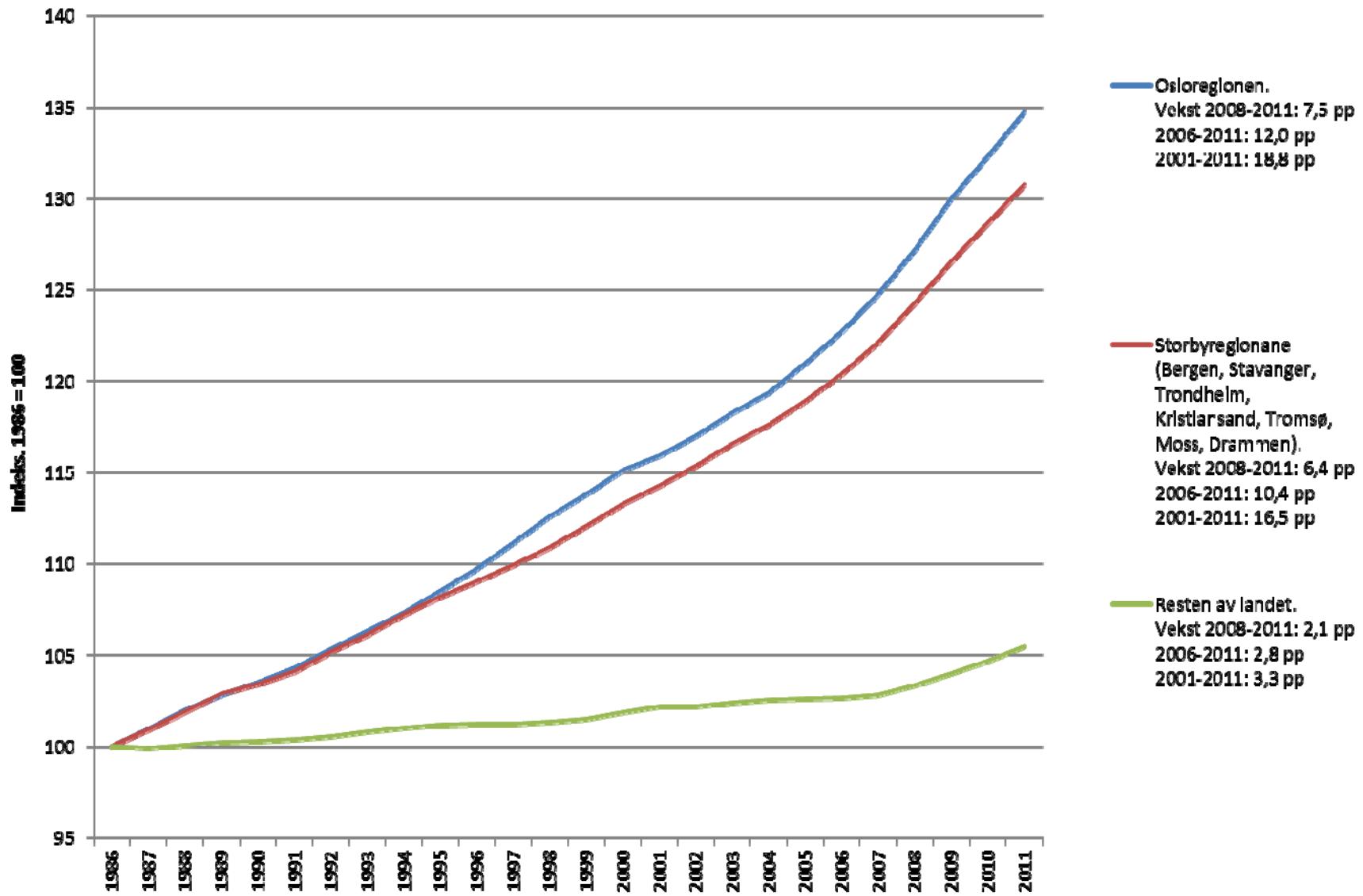
Regionaldirektør Jan Per Styve – Hordaland fylkeskommune

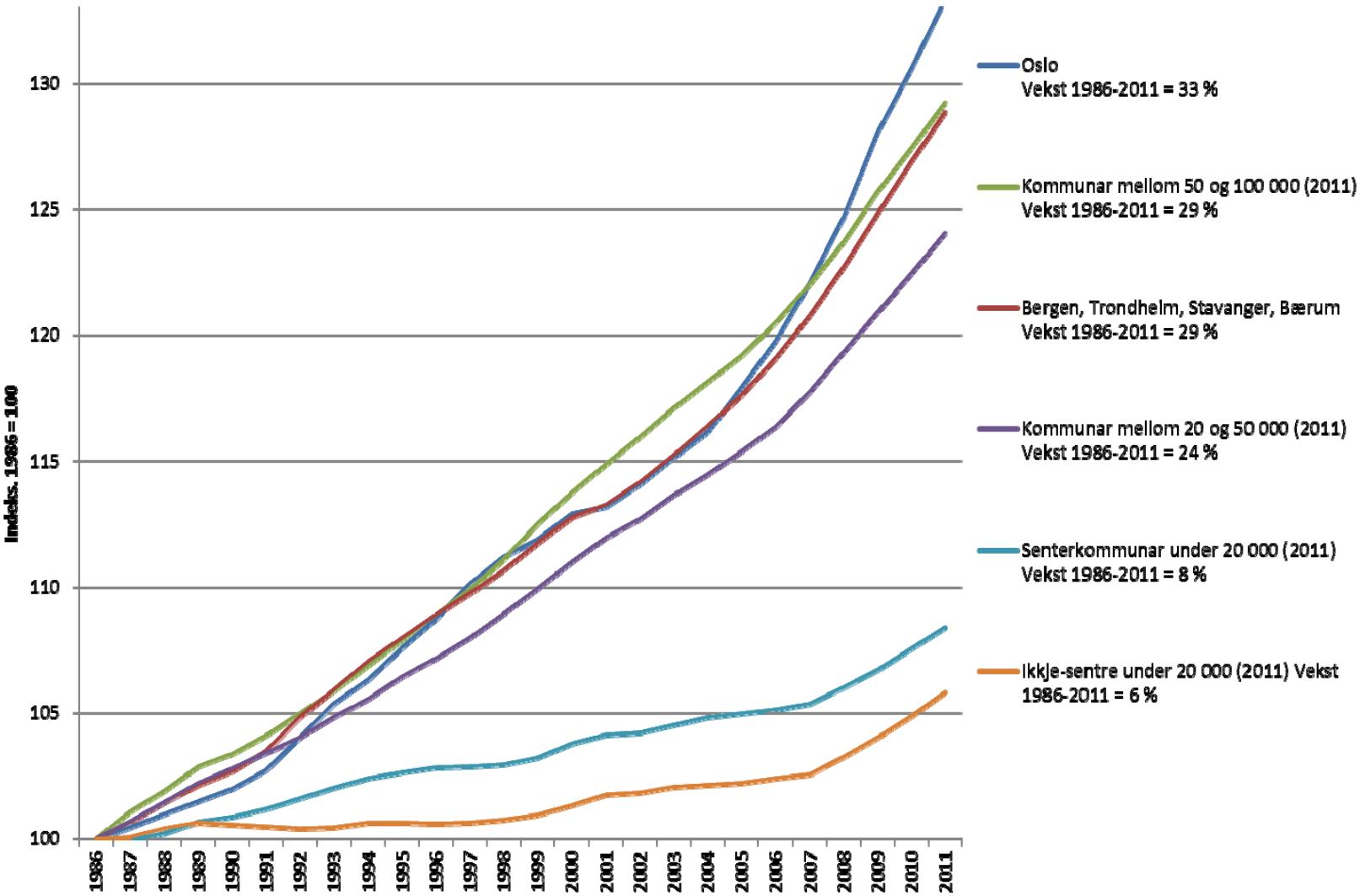

Først litt om vinnarar og taparar...

Ubalanse i folketalsvekst

Folketalsutvikling: Kva betyr kommunestorleik?

Kompetansearbeidsplassar: Drivkraft for vekst – eller drivkraft for aukande regional ubalanse?

- Dobbelt så høg vekst i kompetanseintensive næringar over det siste tiåret i Norge (32% vs 15%)
- Norsk sysselsettingsvekst vil fortsatt særleg kome innan kompetanseintensive næringar
- Veksten i kompetanseintensive næringar har først og fremst kome dei store byane til gode
- Mindre sentrale regionar har ikkje tatt del i skiftet mot kunnskapssamfunnet

■ ■ ■ Ubalanse og spenninger mellom kjerne og periferi preger ikke bare euroområdet, men også Norge. Ubalansene vil ikke forsvinne av seg selv.

Ubalanser ute og hjemme

KRONIKK
KAREN HELENE
ULLTVEIT-MOE

Det er krisje i Europa, mecenatskif og miljøkrise, økonomisk og politisk instabilitet. Globale og europeiske tilhengere av det samme har blitt litt merus av - og mindre retta.

Før kort siden var det all grunn til å frykte nettopp disse uhaugte mesterne, vi omstiller oss på, men nå er det ikke lenger en spørsmål om hvordan vi skal gjøre med dem. Men på noe lengre siti glemmer ikke de europeiske tilhengerne regionalt utvikling, også grunnet tilfrykt. Vi har gromt til å komme til å utnytte vårt land, våre ressurser, våre teknologier og vekst.

De regionale ubalanrene i Norge knytter seg til innstilling og sentralisering. Vi mener ikke at det er bra, men det gir dynamikk og vekst når mindre 10 til 15 prosent av jobben hvert år flytter fra sentrum til periferi.

relativt like mange slaper. At vi danner et sentralt område med tjenester og arbeidsplasser er også bra. Det er på disse områlene vi vil kunne konkurrere internasjonalt.

Vi smilger over derfor gjennomgangen av en del av øyene vi visste ikke havde bant i Norge. Verden har rammende utviklingsprosesser et stort stykke, og viser at det var kortere tid borte å etablere og legge ned bedrifter i Norge enn i andre land.

Men vi ønsker ikke bare at man knuskes og hemmelsettes nærmere, vi omstiller oss på det som er best i verden. Det er ikke en løsning å omstille seg på omgivningene på Vestlandet og i de store byene. Men vi kan etterhvert sette spørsmålstegn over om det er riktig å ønske en slik utvikling.

Omstilling mot kommunikasjon, teknologi, kultur og urbane områder har ikke vært en suksess. Når det gjelder teknologi, er det et nyttrørt og mye jevnere marked og økende spredning i innlandsbyer og øystrøk.

De regionale ubalanrene i Norge knytter seg til innstilling og sentralisering. Vi mener ikke at det er bra, men det gir dynamikk og vekst når mindre 10 til 15 prosent av jobben hvert år flytter fra sentrum til periferi.

Vi arbeider ikke, men ikke i helse og oppvekst, og ikke i både virksomhet og infrastruktur. Det gir lavere høykvalitet for dem som rammes, men det breyer også tap av arbeidsplasser og lavere virksomhetsutvikling. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Jobbmarka og jobbmarka blir ut vedtatt i store regionale konferanser i tapt arbeidsmarkedet.

■ ■ ■ Den norske modellen med høy yrkesdeltagelse og omstillingsevne fungerer på Vestlandet og i de større byene

Kompetansesatsingen fortsetter, men ikke i form av innstilling (NOU 2001:29), leder av underverkene, høy forsiktighet en raskt tiltak for å få tilbake arbeidsmarkedet.

Vi tror vi bør levere de regionale utviklingsplanene i løpet av neste år, og ikke i 2013. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten. Det er ikke en løsning å omstille seg i denne måten.

E-post: debatt@dn.no Telefoni: 22 90 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
relativerende innlegg/oppfølging: Maks 1500 tegn (ca 250 ord)
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv produseres i henhold til Verdens盻omplaten.
Meldsommaren forbeholder seg retten til å forkalk innsendte manus-skrifter

stilt i avisens eлектронisk form.
Dagens Næringsliv er en gratisavis.
Meldsommaren forbeholder seg retten til å forkalk innsendte manus-skrifter

Detaljert innlegg hanieres ikke.
Debattensvarlig:
Vidar Iversen,
tlf. 27 11 11 35 - 932 66 056
debatt@dn.no

FLERE INNLEGG
Side 24 - 25

Gjestekommentar
Vitens med penger
Jan Matthes

Innlegg
Svalbard bare til stas?
Gunnar Seudt

Hva med Vegvesenet?
Børn Lockert

Adam Smith om NHO
Petter J. Bættend

Et sikk surjet er ikke bare en lønnsomhet.

■ Karen Helene Ulltveit-Moe,
professor ved Økonomisk Institutt,
Universitetet i Oslo

Utviklingsstrekk og trendar – som vil påverke både Oslo, Bergen, Sogndal og Lærdal...

Trendar og utviklingstrekk

- *Fortsatt økende globalisering, blant annet i form av økt internasjonal handel, samarbeid og oppdeling av verdikjeder, fortsatt rask teknologisk utvikling, demografisk utvikling med høyere andeler eldre og fortsatt økning av utdanningsnivået. I tillegg kommer effekter av mulige klimaendringer og andre miljøproblemer.*
- Endringer i nærings- og yrkesstruktur
- Økt sentralisering – urbanisering
- En eldre arbeidsstyrke
- Større bo- og arbeidsregioner
- Økende polarisering mellom by og land når det gjelder inntektsnivå
- Økende fritidsforbruk og fokus på stedskvaliteter
- Miljø og klimaendringer
- Økende ulikheter blant de rurale områdene

Kompetansearbeidsplassar - ikkje til glede for alle...?

NOU

Norges offentlige utredninger 2011:3

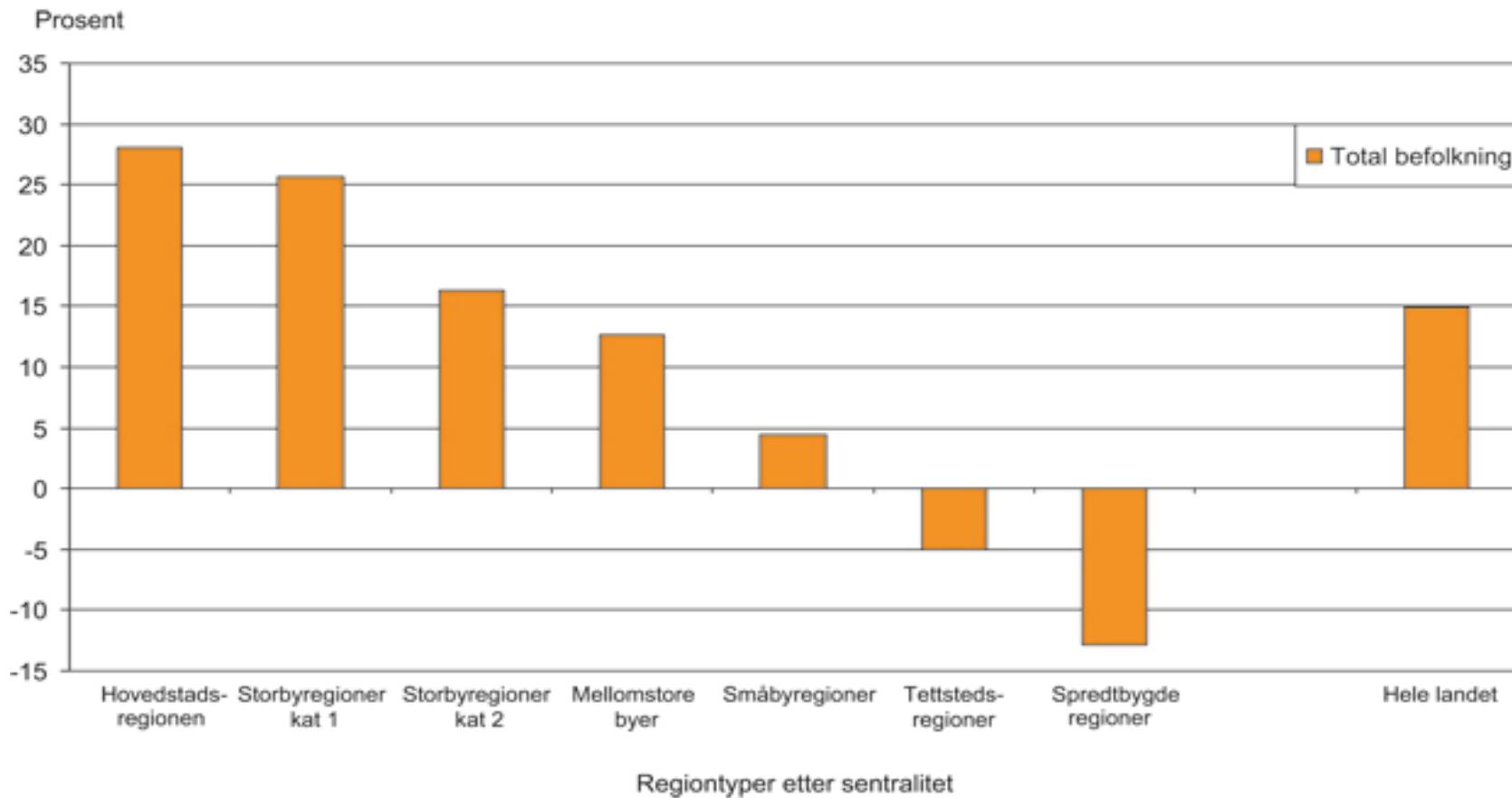
Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet

Kompetansearbeidsplassar – kvifor er dei så viktige?

- Auka utdanningsnivå. Regionalpolitikken må tilpassast denne virkeligheten
- 2009: 27% av dei over 16 år har høgare utdanning
- 2030: 40% av arbeidsstyrken vil ha høgare utdanning (SSB)
- Store regionale forskjellar!
  - Oslo 44%, Hordaland 30%, Hedmark 20%
  - Storbyregionar 55%, småbyregionar 45%, spredtbygd 37%

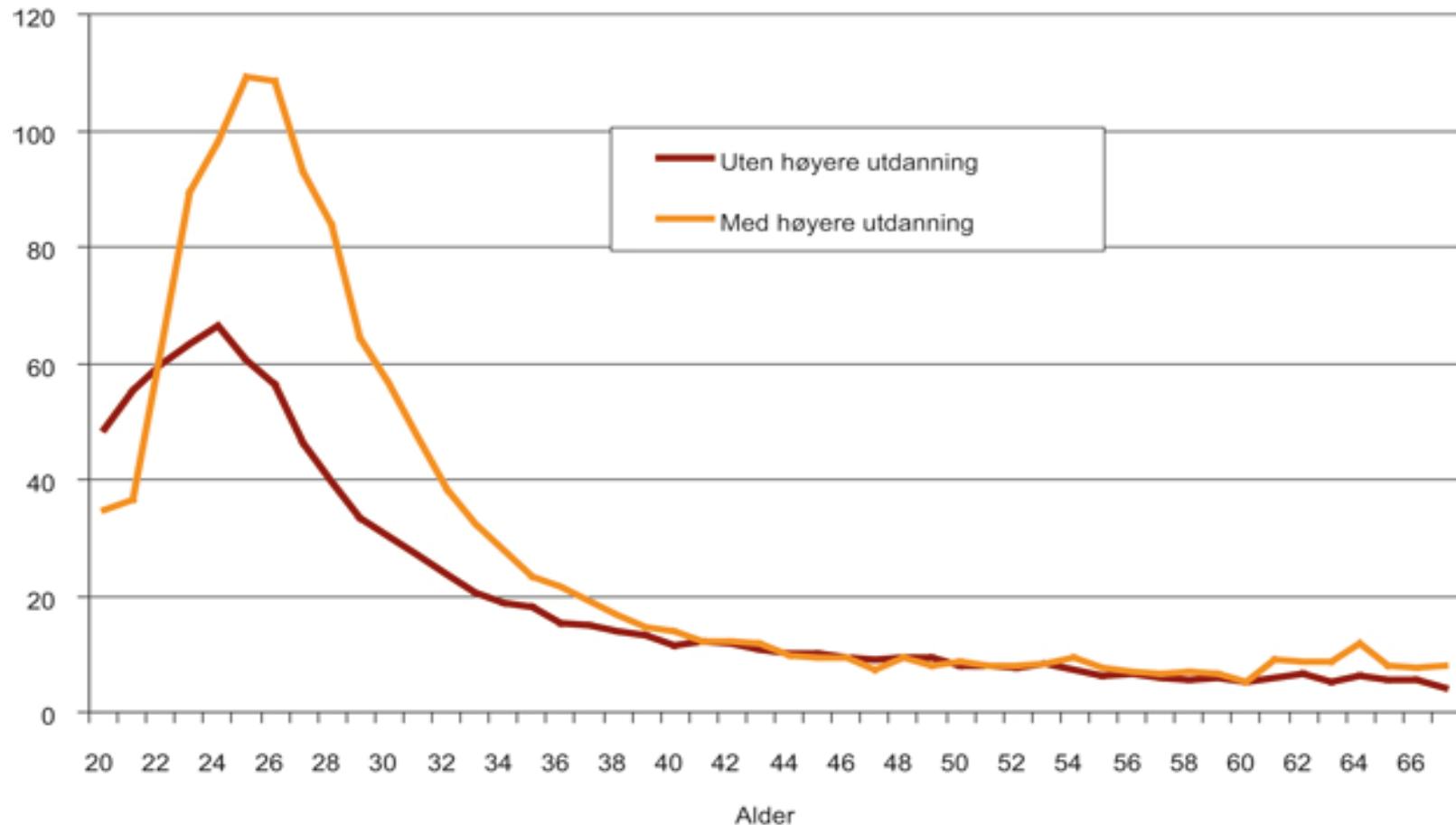
Befolkningsendringar 1990-2010 etter sentralitet

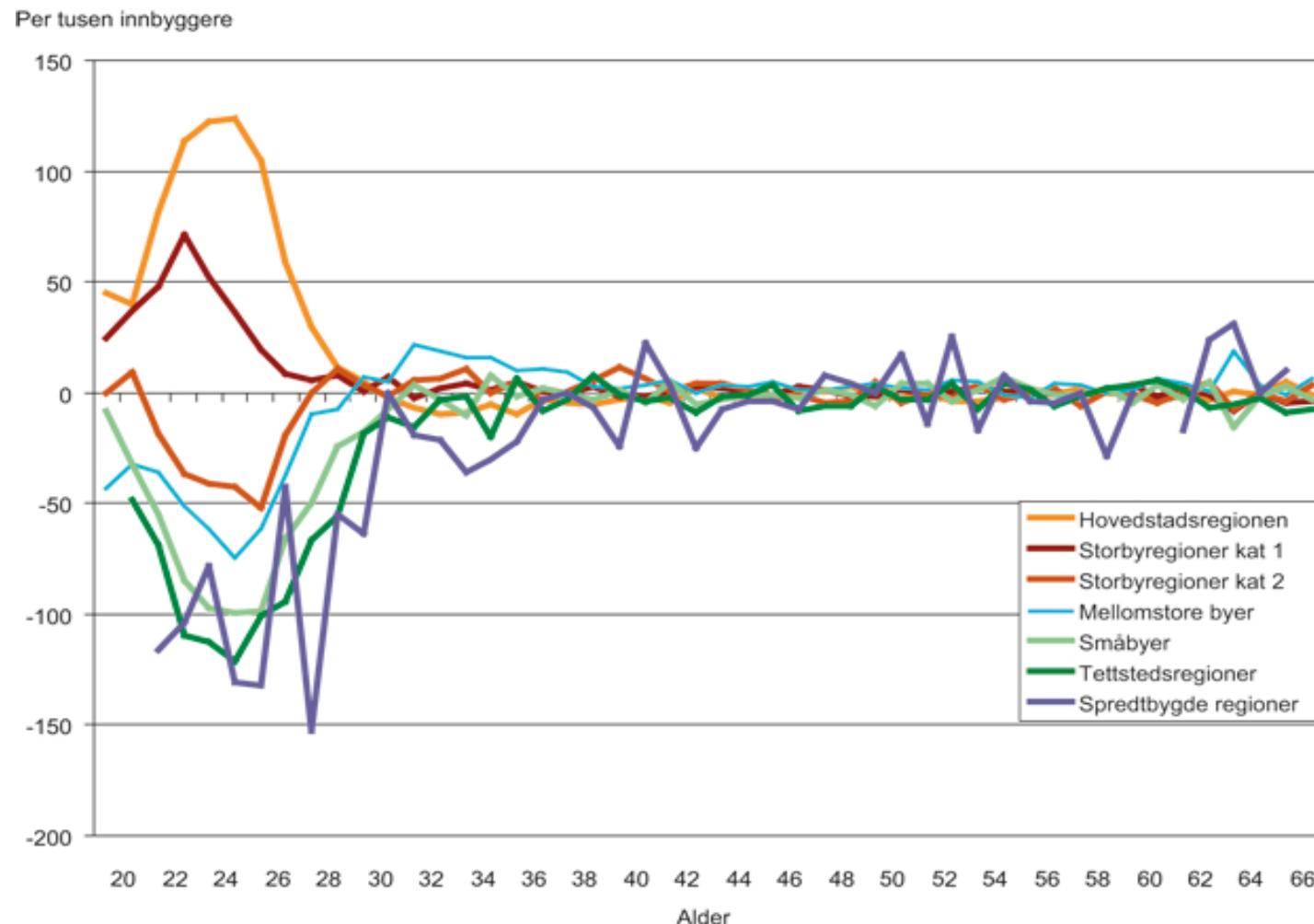

Det er dei unge som er mobile... - og særleg dei med høgare utdanning

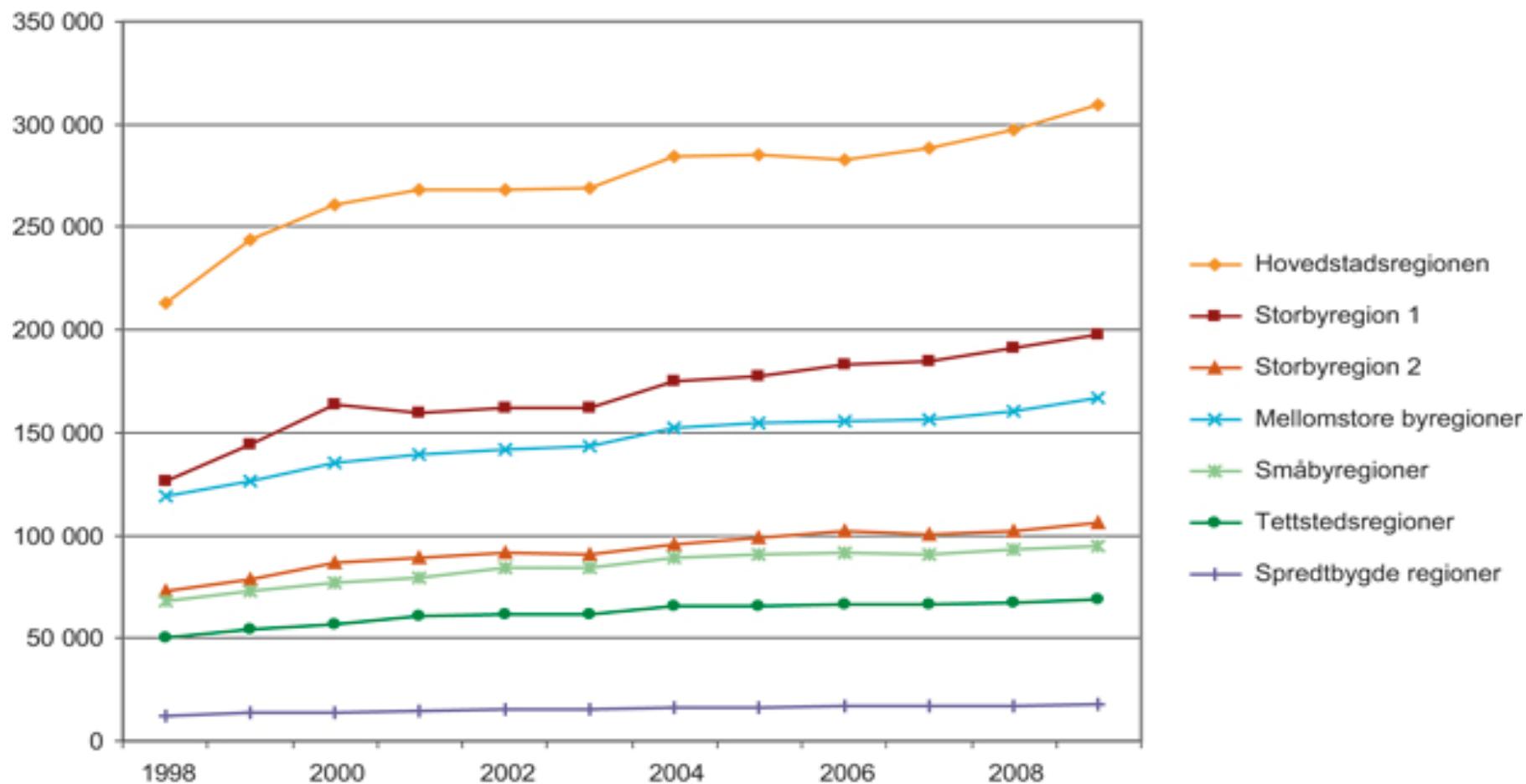
Per tusen innbyggere

- Og dei flyttar særleg til sentrale strøk og regionar...

Sterkast vekst i kompetansearbeidsplassar i sentrale strøk

Kompetansearbeidsplassutvalet: Fire hovedgrep

- Sats på regionale sentra
- Skap dynamiske bu- og arbeidsregionar
  - Sats på infrastruktur
  - Endra ressursbruk

Fem innsatsområde

- Robuste arbeidsmarknader
- Fleire kompetansearbeidsplassar
- Styrka rekruttering til heile landet
- Regional kunnskapsinfrastruktur
- Omstilling av jobbar, mennesker og stader

Robuste arbeidsmarknader - tiltak

- Infrastruktur som bind saman arbeidsmarknader
- Regionforstørring som etappemål i NTP
- Virkemiddelsone etter arbeidsmarknadsregionar
- Lokalisere nye statlege arbeidsplassar i regionale sentra
- Insetiv til å legge funksjonar i statlege verksemder i Oslo utanfor hovudstadsregionen
- Tilrettelegge for fjernarbeid og stadsuavhengige arbeidsplassar i offentleg sektor

Fleire kompetansearbeidsplassar

- Auka satsing på høghastighets breiband over heile landet
- Forenkle målstrukturen og styringa av Innovasjon Norge
- Heilskapleg gjennomgang av verkemiddelapparatet
  - kva virkar?
  - større fokus på kompetansearbeidsplassar
- Prioritere verkemiddel som bidrar til å utvikle sterke næringsklynger og kompetansemiljø
- Differensiert arbeidsgjevaravgift: Avvikle. Heller bruke pengane til særskilte tiltak for kompetansearbeidsplassar

Styrke rekruttering

- Ompriorityere pendlarfradrag til tidsbesparande infrastrukturtiltak
- Nedskriving av studielån
- Regionale trainee-ordningar
- Støtteordning for kommunale utleigebustader
- Attraktive regionale sentra

Regional kunnskapsinfrastruktur – for samarbeid og livslang læring

- Tilrettelegge for desentralisert etter- og vidareutdanning
- Betre studielåns- og stipendordningar for etter- og
vidareutdanning
- Sterkare incentiv til samarbeid mellom næringsliv,
kunnskapsinstitusjonar og lokalsamfunn

Ressursar til satsing Om dette er så viktig...

- Ompriorityre verkemiddel (eks. pendlarfrådrag, differensiert arbeidsgjevaravgift, landbruksverkemidlane)
- Meir fokusert bruk av eksisterande verkemiddel
- Fokus på tiltak for kompetansearbeidsplassar også innanfor samferdselspolitikken og næringspolitikken

Attraktive regionar – og regionale senter

- **Kva er kjenneteikna på attraktivitet?**
- **Korleis blir ein region eller eit regionalt senter attraktivt?**

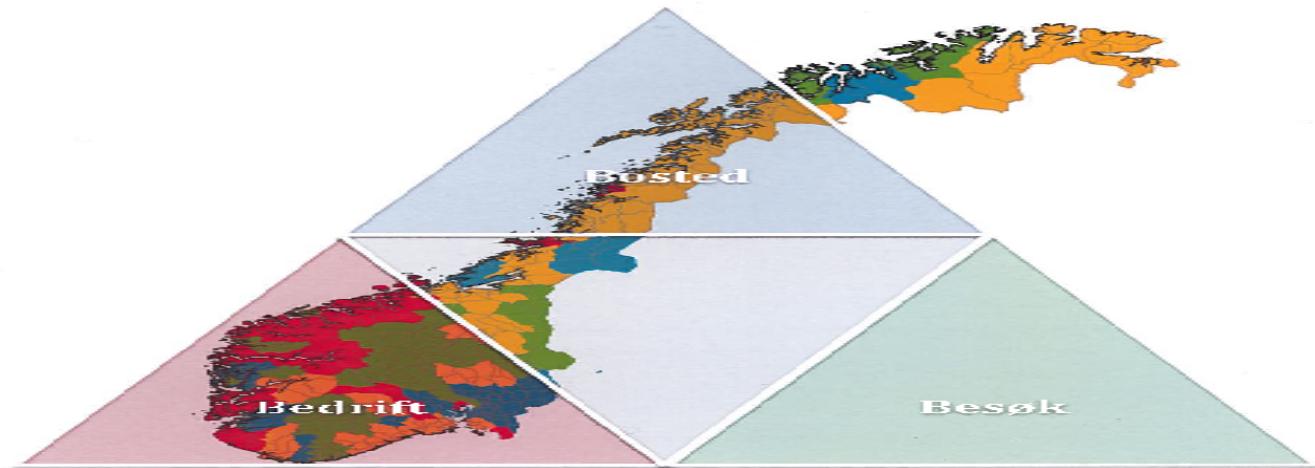
Attraktiv for kven...?

*Attraktivitetspyramiden – ein modell for å
forstå utvikling, vekst eller nedgang*

Attraktivitet langs tre dimensjonar

Jørgen

 Telemarksforskning

**Næringsutvikling, innovasjon
og attraktivitet
Hordaland**

KNUT VÆREIDEN OG HANNA NYBORG STORM
TF-notat nr. 287/2011

- **Bedriftsattraktivitet**
- **Besøksattraktivitet**
- **Bustadattraktivitet**

Kva betyr mest? Satse på alle tre – eller gjere eit valg, og tilpasse strategi og satsing?

Kva skaper vekst i ein region?

”Florida-perspektivet”

- To innfallsvinklar:
  - kvifor flyttar folk dit og blir buande?
  - kvifor blir bedrifter lokalisert dit?
- Richard Florida:
  - Kunnskap stadig viktigare
  - Bedriftene flyttar dit dei finn kvalifisert arbeidskraft
  - Busetting og bu-kvalitetar blir då viktige for å få til næringsutvikling

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

østlandsforskning

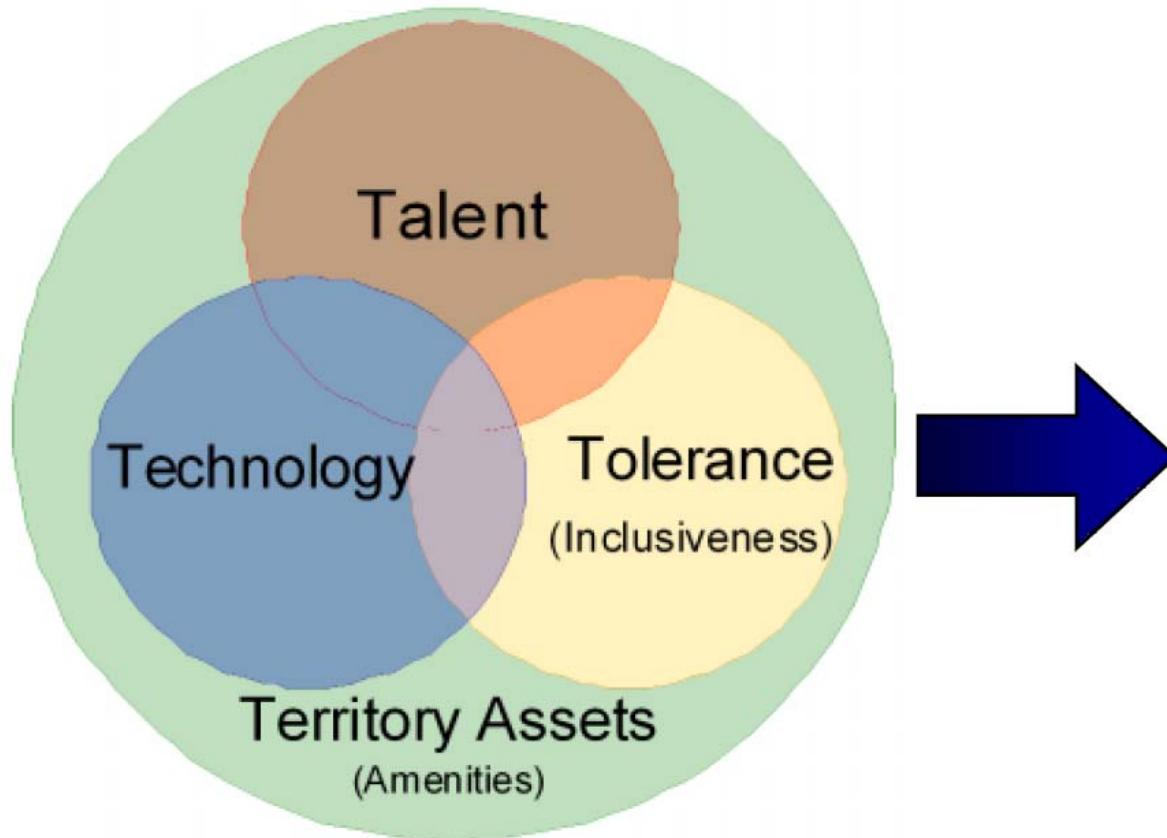
ØF-rapport nr. 19/2011

**Regional utvikling og trender i
Hordaland i et Florida-perspektiv**

av

Kjell Overvåg, Per Kristian Alnes og
Svein Erik Hagen

RAPPORT

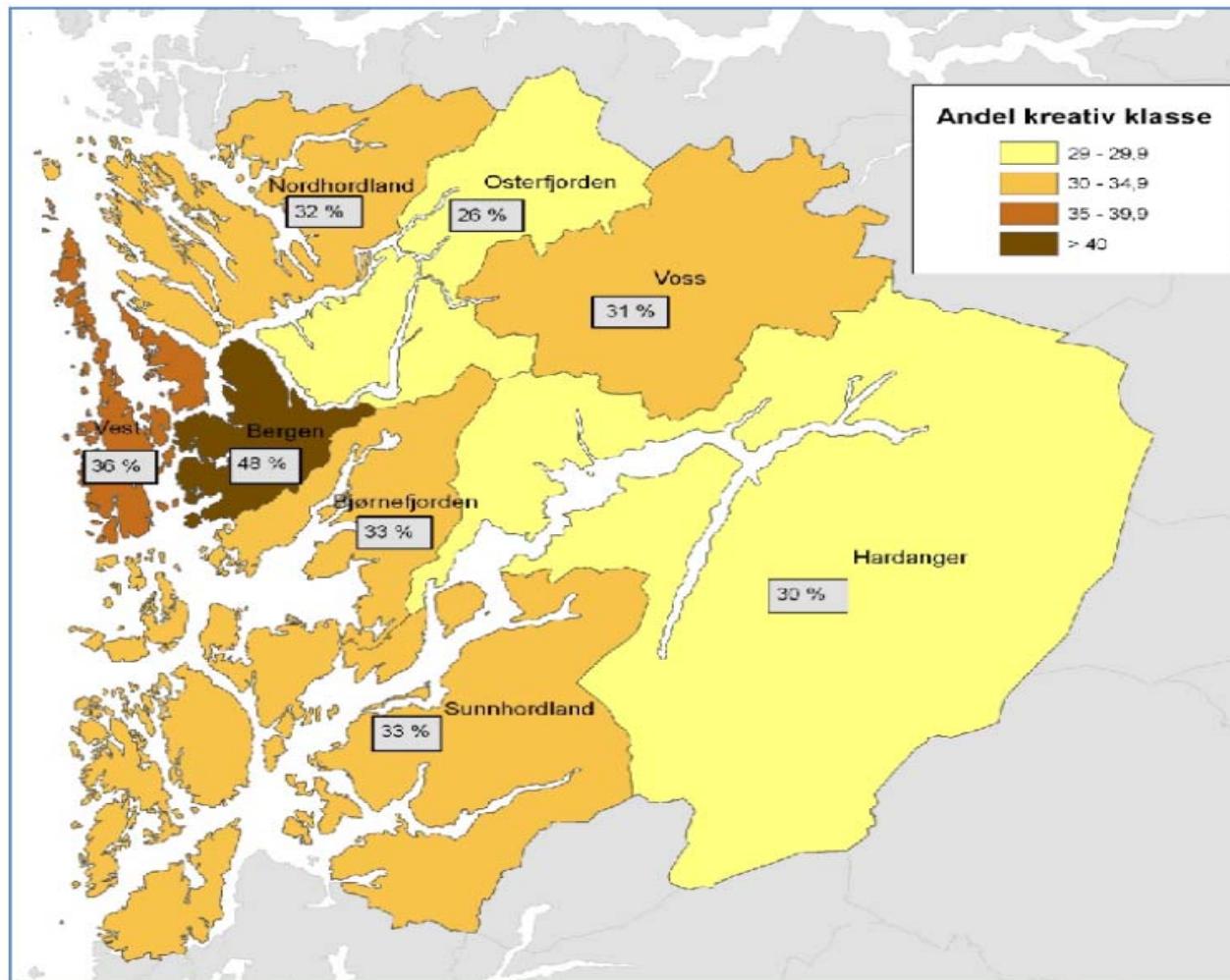
**Regional
Growth**

"Kreativ klasse" i Hordaland = 41%

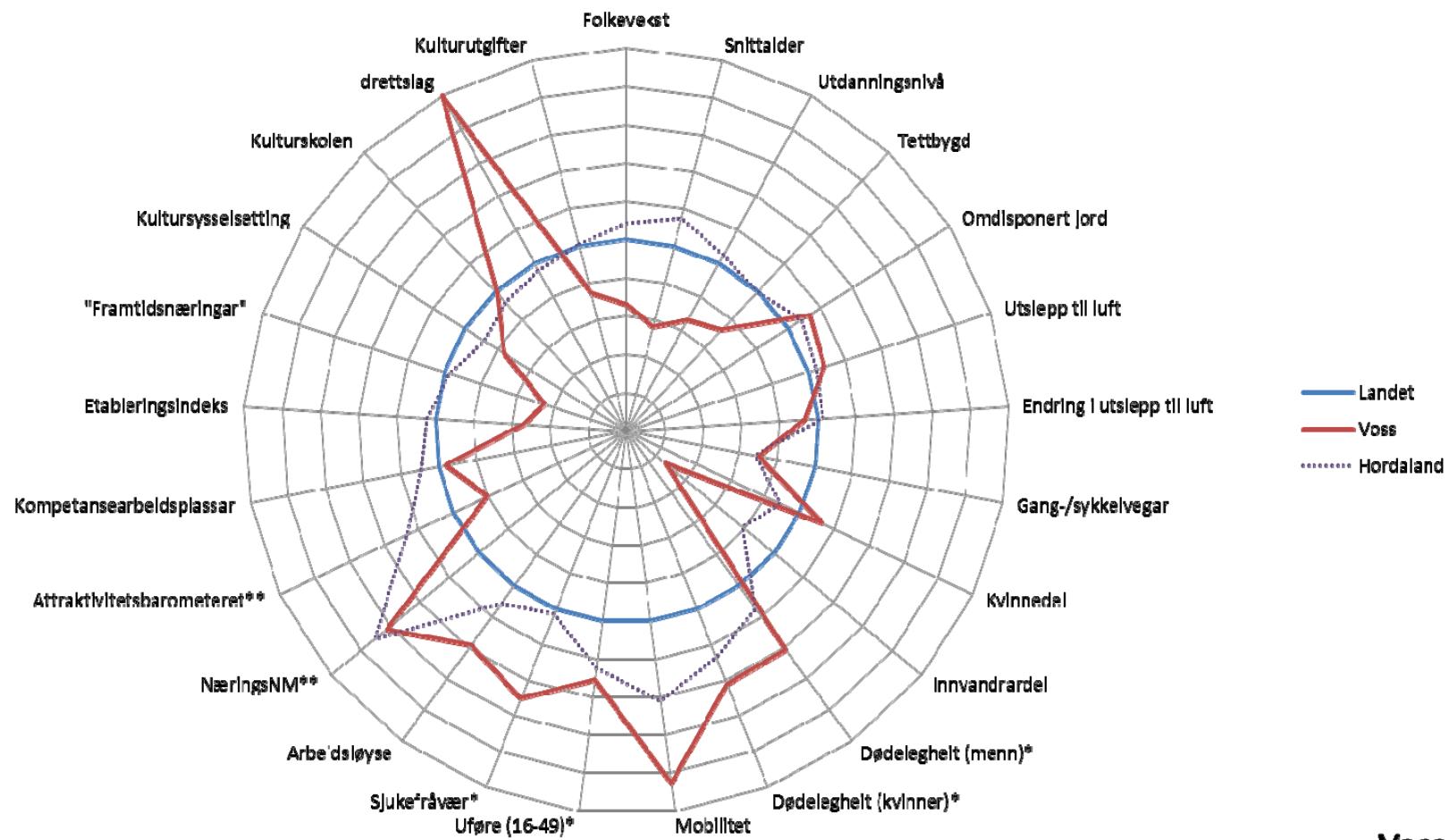
Men store variasjonar innan fylket

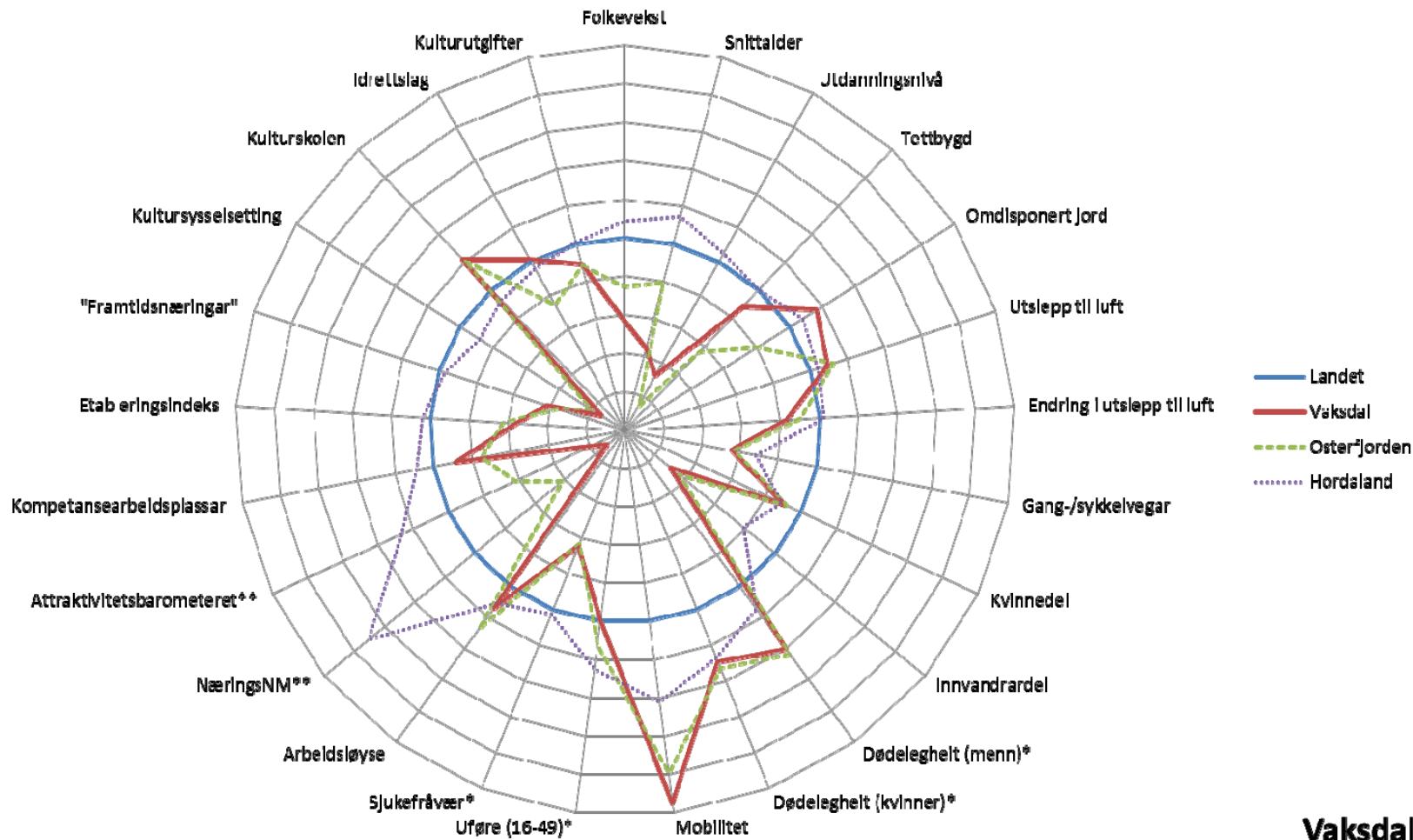
Oslo = 56%, Sogn og Fjordane = 32%

Kommune- og regionprofilar

Regionale sentra – vel verdt å satse på!

- Bu- og arbeidsregionar blir stadig viktigare
- Regionforstørring viktig premiss for infrastrukturutbygging
- 1987: 212 bu- og arbeidsregionar (SSB)
- 2011: 45 bu- og arbeidsregionar (pendling 1 time)
- Nok fokus på dette utanom byregionane?
- E39 Kyststamvegen: Byggjer også viktige ”småregionar”

Regionale sentra tener også distrikta omkring...

- **Eksempelet Sogndal**
  - kompetansearbeidsplassar
  - jobbe i Sogndal og bu i Jostedalen eller Balestrand
  - og motsatt
- **Men også motargument mot pendling: Kortreiste medarbeidarar er meir klimavennlege**
- **Utvikle regionen gjennom å bygge gode regionale sentra**
- **Føreset at fleire kommunar tenkjer likt....**

Regionsenter – kva er det eigentleg?

Rapport frå arbeidsgruppe ved Regionalavdelinga
20. september 2011

*Når ein ikkje kan bli flest
– lyt ein prøve å bli best....*

